

Az iskolai zeneoktatás válsága

Nemes László Norbert zenekultúráról, zenepedagógiáról

„Kutatómunkával sikerült már bizonyítani, hogy az ének-zene az egyik legelutasítottabb tantárgy az iskolákban”

A magyar általános oktatási intézményekben az alaptanterv szerinti zenei oktatás jelenleg a klasszikus zene határain belül maradván, Bartók Bélával és Kodály Zoltánnal véget ér, a tanárok a zene megszerettetése, az interaktív közös zenélés helyett a lexikális tudásanyag átadására koncentrálnak. Sem a tananyag felépítése, sem az oktatók felkészültsége, elkötelezettsége nem megfelelő, s mindez nemhogy kevés az internet és az okos-telefonok világában, de amellett, hogy a diákok nem jutnak átfogó zenei ismeretekhez, a zenehallgatás, vagy az együttzenélés öröme sem szerzi meg számukra. Ilyen módon hiába folyik elítélés a zenei szakintézményekben, hiába próbálnak együtteseink egyre több ismeretterjesztő előadást szervezni, egyre csökken azoknak a száma, akik már iskolás korban nyitottá válnak az értékes zene befogadására, vagy amatőr szinten, kedvtelésből zenélnének. A Zenekar most dr. Nemes László Norbert egyetemi docenst, a Zenepedagógia Tanszék vezetőjét, a Kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet igazgatóját kérdezte, miben látja a iskolai zeneoktatás problémáit, amelyek megoldása kulcsfontosságú a jövő közönsége szempontjából.

FOTÓ: SCHILLER KÉPA

I Egyérett-e azzal a megállapítással, amely szerint Magyarországon a komolyzene az utóbbi években jelentős presztízs-csökkenést szenvedett el?

– Ha egy hazánkba látogató Budapestre érkezve megnézi a koncert kalendáriumot, akkor éppen az ellenkezőjét tapasztalhatja. Nagyszerű hangversenytermeink, köztük a Zeneakadémia, a Művészetek Palotája, az Opera, az Erkel Színház, az új Budapest Music Center és más koncerthelyszínek estéről estére több száz zenebarátot vonzanak. A klasszikus zene rajongói esetenként akár nyolc-tíz különféle hangverseny közül választhatnak. A Zeneakadémia és a Műpa zenepedagógiai programjai a fiatalabb korosztályokat is megszólítják. Kiváló professzionális zenekaraink vannak, nagyszerűek a magyar hangszeres szoliszták, az énekesek és kamaraegyüttesek. Vokális együtteseink kö-

zött vannak olyan énekkarok, amelyek kiváló, iskolateremtő karnagyok munkájának köszönhetően hosszú ideje a nemzetközi élmezőnyhöz tartoznak. Az előadóművészek és a zeneszerzők utánpótlásáról, s a magas színvonalú tehetséggondozásról a mai napig több tucat kiváló zeneiskolai és konzervatóriumi tanár gondoskodik. Mi azonban, akik nap mint nap itthon járunk-kelünk, érzékeljük, hogy a napfényes felszín alatt nem felhőtlen a helyzet.

I Ön egy intézmény vezetőjeként, zenepedagógusként és konferenciák résztvevőjeként rendszeresen járja a világot. Hogyan látja: mennyire tekinthető a komolyzene térvesztése világjelenségnek?

– Minap egy érdekes amerikai kutatási eredményre figyeltem fel. Ennek alapján úgy tűnik, hogy a szimfonikus zenekari koncertek hallgatottsága jó, azonban ugyanez a kutatás utalt arra is, hogy az érdeklődők többsége nem a hangversenytermet jelöli meg mint preferált koncerthelyszínt, ahol szívesen hallgat zenét. A Los Angeles Philharmonic Orchestra nyaranta kitelepül a szabadtéri Hollywood Bowlba, a Budapesti Fesztiválzenekar évekig minden júniusban a Hősök térére játszott ingyenes koncerteken. A zürichi Tonhalle zenekara éjjeli koncertekkel csábítja a fiatalokat, ahol a klasszikus

zene nagy táncos partiba torkollik éjfél után, szigorúan szülők nélkül. Az újszerű helyszínválasztás, a megszokott sémáktól való eltávolodás sokakat vonz. Azt mondják, a fiatalok kevésbé vonzódnak a klasszikus koncertekhez, pedig szélsőséges mennyiségben „fogyasztják” a zenét a digitális platformokon keresztül, de látjuk, hogy egy-egy újítás képes lázba hozni őket. Az Eric Whitacre kezdeményezésére létrejött Virtual Choir fiatal és idősebb énekeseket hozott össze egy igazán különleges és nagyon progresszív zenei produkcióban. Látjuk, hogy a koncerttermek és a zenekarok is igyekeznek újszerű programokat létrehozni a közönség megtartása érdekében. Adekvát megoldásnak tűnnek a koncert-pedagógiai rendezvények is, bár ezek nem teljesen új keletű kezdeményezések. A New York-i Filharmonikusok *Young People's Concerts* sorozatára Leonard Bernstein idején figyelt fel a nagyközönség. Gyerekként én is láttam ezeket a filmeket, de számomra Bartalus Ilo- na kiváló műsorai is fontos inspirációt jelentettek annak idején. Szerencsére az amatőr együttműzsisikálás tradicionális formái is továbbélnek sok helyen. Szomorúan tapasztalom ugyanakkor, hogy itthon egyre kevesebb a jó amatőr kórus és zenekar. Mintha minden eltolódna az elítélés és a sztárkultusz felé, pedig éppen emiatt van nagy veszélyben a hangversenytermi komolyzene. Mindebből számomra az a tanulság, hogy egyrészt alkalmazkodnunk kell a körülöt- tünk állandó mozgásban és változásban lévő világhoz, másrészt azonban igyekeznie kell a zenepedagógus társadalomnak, hogy az iskolai zenei nevelés céljait és eszközeit pontosan definiálja.

I A komolyzene iránt megnyilvánuló érdeklődés, a zenei műveltség terén Magyarország a nemzetközi mezőny mely részén helyezkedik el? Nevezhetjük-e még magunkat „zenei nagybatalomnak”, „Kodály országának”?

– Nem tudom, hogy zenei nagyhatalom vagyunk-e. Ezt szokták ugyan mondani, de szerintem ez csak egy hangzatos szlogen, éppen olyan, mint egy manapság sokat hallott másik jelmondat is: Bécs a zene fővárosa. Ezt sem tudom igazán értelmezni, de persze

egyetértek azzal, hogy Bécs zenei élete csodálatos. Igen, Kodály országa vagyunk. És Bartóké is, akit egy szörnyű történelmi korszakban elvesztettünk. Korunk magyar zenekultúrájának alapjait nekik köszönhetjük. Kodály szellemisége és alkotásai nemcsak kortársaira voltak meghatározó hatással, hanem a következő generációkra is. Nemcsak kiváló magyar zeneszerző (Bartók szerint Kodály zenéjében „ölt testet legtökéletesebben a magyar szellem”) és nagy tudású kutató volt, hanem olyan gondolkodó is, aki átvitt értelemben minden tettével honfitársaiért és hazájának élt. Kodály sokak számára felejthetetlen mester és mentor volt, de ahogyan Szabolcsi Bence Kodály temetésén mondta: „egész Magyarország Kodály tanítványa volt.” Kodály Zoltán zenepedagógiai filozófiája korszakos hatással volt az óvodától az éneklő iskolán át a Zeneakadémiáig ívelő zeneoktatási rendszerre, amely évtizedek óta élvezzi a külföld nagyfokú érdeklődését. Itthon a szakzenész képzés ma is világszínvonalú, s ez nemcsak a tanároknak, hanem az állam által finanszírozott intézményi hálózatnak is köszönhető.

■ Mi lehet az oka annak a súlyos ellentmondásnak, amely egyfelől a ma is világszínvonalú magyar szakmuzsikus-képzés, s ennek nyomán az országban működő, nemzetközi rangú zenei előadóművészek jelenléte, másfelől a zenei szempontból egyre műveletlenebb hazai tömegek között mutatkozik?

– Először szeretném azt megvilágítani, hogy én mit értek zenei műveltség alatt. Amikor zenei műveletlenségről beszélünk, sokan leginkább olyasmire gondolnak, hogy valaki például nem ismeri Schubert nevét. Szerintem ez nem feltétlenül zenei műveletlenség, s persze lehet most engem eretnokséggel vádolni, de a műveltség nem csak azt jelenti, hogy ismerem a szerző nevét, hanem sokkal inkább jelenti azt, hogy fogékony vagyok a zenei értékekre, képes vagyok befogadni Schubert zenéjét. A zenei műveletlenség, a zenei fogékonyság hiánya összefüggésben van a tömegkultúra, a szórakoztató ipar és ezen belül is a hanglemezgyártás térhódításával, amely az embereket az évtizedek során az aktív zenélésből a passzív zenehallgatás felé tereli. A tömegkultúra, amelyet nem a közösségek alakítanak és hoznak létre, hanem egyszerűen korlátlan mennyiségben zúdul az emberekre, ráadásul az internet-használat növekedésével párhuzamosan egyre erősebben, teljesen megváltoztatta szűkebb és tágabb értelemben vett kulturális környezetünket. Nem az a baj, hogy a poszt-

modern szemlélet nem tesz különbséget magas- és tömegkultúra között, igényes és igénytelen zene, jó zene és rossz zene között, hanem hogy a passzivitás, a zenei gyakorlat hiánya gyengíti a közönséget, gyengíti a közönség kapcsolatát az értékes zenével. Hogyan várható el, hogy bárki is végigüljön egy olyan hangversenyt, amelynek egyetlen hangját sem élvezzi, mert ő maga soha nem zenélt, nem énekelt, nem játszott hangszeren?! A zene művelését, amely évszázadokon át az egyik alapvető emberi tevékenység volt, felváltotta a zene hallgatása. A zeneérzés fontos előfeltétele a zenei gyakorlat, mert ez vezet el a hangversenyteremig. Nem véletlen, hogy Esterházy „fényes” Miklós hercegi udvarát zenei központtá tette Haydn közreműködésével. Miklós herceg hangszeren játszott, zenét szerzett, aktív, amatőr zenészként igénye volt a magas színvonalú zenekarra. A mai londoni pazar koncertélet nem létezne az angol amatőr kórus- és zenekari mozgalom nélkül. Az amatőr zenei tevékenység adja a zenei műveltséget, a fogékonyságot, a zene érzését, amely szeretném, ha a zenepedagógiában szinonimájává válna a zeneértésnek. Ha azt akarjuk, hogy a fiatalok képesek legyenek felismerni a zenében műfajoktól függetlenül fellelhető kulturális értékeket, akkor véget kell vetni annak a gyakorlatnak, amely szerint az iskolai énekzene adatokat és elméleti ismereteket tanít meg a zenéről. Minden ma használatos tankönyv ezt sugallja. Ha változást akarunk, akkor ezt kell felismerni és megváltoztatni. A zeneoktatás lényege az aktivitás – maga a zenélés. Ehhez azonban radikálisan újra kell definiálnunk nemcsak a zenepedagógia célját, hanem a jelenlegi zenepedagógiai gyakorlatot is.

■ Sokan gondolják, hogy a klasszikus zene Magyarországon egyre inkább tapasztalható térvészése bánterében minden másnál (így az elektronikus médiumokban uralkodó felszínes szórakoztatás dömpingjénél is) jelentősebb szerepet játszik a zenepedagógia sanyarú helyzete – és zenepedagógia alatt itt most természetesen nem a szakmuzsikus-képzést, hanem az általános iskolai és gimnáziumi ének-zene oktatás helyzetét értem. Ön is így látja?

– Mit tapasztalunk ma az iskolákban? A teljes magyar tanárképzés van válságban, a tanárképzésben évtized óta tartó kontraszelekció több ezer rossz tanárt ömlesztett a rendszerbe. Ugyanez a helyzet a zeneoktatásban is. Kevés a jó muzsikus tanár. Hány magyar ének-zene tanár tud ma többet mondani egy magyar népdalról annál, hogy AABA? Há-

nyan vannak, akik előadóművészi hitelességgel és kreatívan képesek ma az általános iskolában és gimnáziumban gyerekeket zenére oktatni? Hányan énekel a zenetanárok között zenészhez méltó életet, járnak rendszeresen koncertekre, olvassák a szakirodalmat, járnak konferenciákra, bemutatókra? Hányan vannak? Kutatómunkával sikerült már bizonyítani, hogy az ének-zene az egyik legelutasítottabb tantárgy az iskolákban. Ez borzalmasan lesújtó. Erről nem csak a médiadömping tehet, hanem a tanár is, akinek a tanítás tartalmáról és módszereiről való gondolkodása sokszor nagyon téves. A bajokat persze tetézi a zenetanításra fordítható időkeret szűkülése, de még inkább rémisztő a pedagógiai gyakorlat. „Osztály vigyázz!” – így kezdődik egy átlagos ének-zene óra a magyar általános iskolákban. S ott van a sok száználmas dolgozat, például a zeneszerzők életrajzából, meg a zeneelméleti ismeretekből. Kis terc, nagy terc, modális meg mixolíd stb. Éneklés helyett kornyikálás, nagy érdektelenség, unalom, közöny. Más problémák is vannak, lássuk be: harminc éve ugyanaz a tankönyv, ugyanaz a tananyag, harminc éve nincsen rendes hangtechnika még az ének-zenei iskolák többségében sem, nincsenek jó hangszerek, a zongora lakattal elzárva a gyerekek előtt, az átszellemültség teljes hiánya. Kodály Zoltán nem erre gondolt, amikor az iskolai ének-zenei nevelésről beszélt.

■ Egy régebbi cikkében, egy zenepedagógiai konferencia kapcsán, Ön kifejtette, hogy szükségesnek érzi a magyar ének-zenepedagógiai rendszer átfogó reformját. Most is úgy látja-e, hogy az általános iskolai és gimnáziumi ének-zeneoktatás teljes körű átalakulása nélkül lehetetlen lesz jelentős eredményt elérni a komolyzene, vagy fogalmazzunk így: az értékes zene megszerettetése terén?

– Egyszerűen vissza kellene találnunk a Kodály Zoltán által oly világosan megfogalmazott célhoz: a klasszikus zene szépségének és éltető erejének átélése az örömteli közös zenélésen keresztül. Közös zenélés az iskolában, amely elvezethet az amatőr kórusokban és zenekarokban való közreműködéshez, a korábban hivatkozott aktív zenéléshez, a zene megérezéséhez, következőképpen hosszútávon a koncertlátogatás igényéhez. Kodály hatalmas víziójának szellemi alapjai kerültek végveszélybe, az álom az örömteli és színvonalas zenei közoktatásról szertefoszlott. S nem javít a helyzeten az a sok lelkes iskolai kóruskarnagy sem, aki saját karrierjét igyekszik versenyeredményekkel építeni. A pontozásos amatőr versenyek is súlyos sérülése-

ket okoztak zenepedagógiánknak. A zeneoktatás nem a kupákról szól, „minden zenei produkciót nem lehet centiméterrel lemérni, mint egy lóversenyt, ahol nincs probléma: a ló orra ennnyivel hosszabb, hát bejött elsőnek” – nyilatkozta Kodály szarkasztikusan egy 1951-es előadásában. A kodályi álom megvalósulásához vezető utat nem lehet a jelenlegi szemlélettel megtalálni. Másik probléma az, hogy a tanterv mennyiségi szemléletű, többnyire felesleges zeneelméleti és zenetörténeti anyagot igyekszik közvetíteni, éppen a zenei műveltség fogalmának egyoldalú értelmezése miatt. A zeneelméleti és zenetörténeti anyagból mindig csak az a fontos, ami abban az adott pillanatban segíti annak a bizonyos zeneműnek az értő és érző befogadását. A helytelen szemléletet tükrözik a jelenlegi tankönyvek. Nem tankönyv kell, hanem jó zenei antológia éneklésre, hangszeres zenélésre és zenehallgatásra.

■ *Az Ön már idézett gondolatmenetének egyik fontos része volt annak megállapítása, hogy műlbatalanul szükséges a zeneszemlélet megváltoztatása, ami a műfajokkal kapcsolatos gondolkodásmódot illeti. Magyarországon ma egymás mellett, de egymásról legtöbbször tudomást nem véve él a klasszikus komolyzene, a kortárs zene, a jazz, a népzene, a rock, a pop, a világzene, a könnyűzene sokféle ága. Aból következtetve, amit ön mond, arra kell következtetnem, hogy az előrelépést segítő mozzanatok egyike lehet egy egységes zeneszemlélet kialakulása; az a gondolkodásmód, amely számára a Zene, stílusoktól függetlenül, egy, és ezen belül a stílárius eltéréseknél fontosabb a minőség. Egyetlen tényező a döntő: az, hogy a szóban forgó zenei megnyilvánulás a saját paradigmája keretein belül magasrendű-e, gazdag-e, erős invencióról tanúskodik-e. Ez az általánosan értékelhető szemlélet persze feltételezi a klasszikus zene képviselőinek lemondását a saját zenei világuk primátusáról – ez az a magatartás, amelyre mi, klasszikus zenével foglalkozók eddig még sohasem voltunk képesek. Csakbogy most a tét nagyobb, mint bármikor korábban volt: ha a komolyzene bent marad az elefántcsonttoronyban, fél évszázadon belül elveszítheti a közönségét. Ön is úgy gondolja, hogy „nyitni kell”?*

– Már korábban nyitni kellett volna, de a rosszul értelmezett hagyomány évtizedeken át tartotta vissza a paradigmaváltást a zenepedagógiában. Az én generációmról és a fiatalabbakra hárul az a nehéz feladat, hogy a romokból próbáljunk valamit újra felépíteni.

Nyilvánvaló, hogy egy zeneileg szivárványos, színes világban élünk. Mindenütt zene szól, sokféle műfaj és zenei stílus él egymás mellett, a fiatalabb generáció tagjai viszont, akik zenével gyerekkoruk óta rendszeresen foglalkoznak, mindenevők. Testvérem, aki a kecskeméti Kodály Iskolában tanult, ma sikeres üzletemberként dolgozik, rock koncertekre jár, időnként előveszi a basszusgitárt, ugyanakkor szombatonként magyar kortárs kóruszenét énekel a kiváló Ars Nova énekegyüttesben. És ez működik. Számára nincsen jobb vagy rosszabb. Eligazodik ebben a színes zenei világban, és szerintem jól választ. Érdekes figyelni arra is, hogy ma a Zeneakademiáról kikerülő fiatal, remek klasszikus zenészek közül hányan és mennyire nyitottak a nem klasszikus műfajok irányába. Folyamatosan érnek meglepetések. Nem magyar a példa, de itt van a 2Cellos Horvátországból. Két helyes, nagyszerű csellista fiú, Zágrábban, Londonban és Manchesterben tanultak, s miközben gyönyörűen játszanak Bachot, fantasztikusan játszanak AC/DC-t is. A fiatalok rajonganak értük. Szerintem ezekre a jelenségekre oda kell figyelni, nyitottnak kell lenni, rengeteg inspirációt lehet szerezni. Az esetükben a kulcsszó: a tehetség.

Az Ön által hivatkozott cikkben hangsúlyoztam, hogy nem a klasszikus zene helyett akarunk „rockzenét az iskolákba”. Ugyanakkor véleményem szerint a kiemelkedő kulturális minták mellett meg kell jelennie a sokszínűségnek, s a hétköznapiok esztétikumának is. A mai tankönyvekben talán a gimnáziumi anyag végén van valami összefoglaló a nem klasszikus műfajokról. Nem erre gondolok. Itt ismét van egy szemléleti különbség: nem ismeretanyagra van szükség, hanem cselekedtetésre. Miért ne lehetne egy gimnáziumi ének-zene órán gitáron elpengetni egy egyszerűbb akkordsort, és ahhoz dallamot improvizálni? Miért ne lehetne a növendékeket inspirálni akár egy pop-stílusú dal vagy reklámzene komponálására? Valami ilyesmi vezethet el a különböző zenei stílusok, zenei formák, kifejezőmódok megérzéséhez. S mindezt nem a klasszikus zene helyett, hanem mellett. Segítsük a fiatalokat eligazodni saját koruk kultúrájában!

Olyan zeneoktatást szeretnék látni az iskolákban, amely tevékenységközpontú, s amely a zene megismerésének folyamatában játékos és kreatív módszereket használ, inspirálja a gyereket az alkotásra, és segíti a mással való folyamatos és harmonikus együttműködésben. Eszközrendszerében épít a fiatalokban meglévő kreativitásra, használja a legkorszerűbb technológiai eszközöket, fejleszti az önkifejezést és az ön-

ismeretet. Az említett módszerek mellett nagyon fontos említeni a kisgyermekkorú zenei nevelésben jól használható Kokas módszert, amelyben mindezek tökéletes harmóniában vannak együtt. Ezek nem új dolgok, évtizedek óta velünk vannak, szomorú azonban, hogy mindeddig nem válhattak a zenepedagógiai kánon részévé.

■ *Pedagógiai intézmény vezetőjeként nyilván volt és van lehetősége arra, hogy szűkebb keretek között sok mindent kipróbáljon az említettek közül. Tett-e erre kísérletet? Ha igen, milyen visszajelzést tapasztalt a pedagógusok és a zenét tanulók részéről?*

– Az új gondolatok átadására a továbbképzések keretében van lehetőség. A tanárok általában merevek, a fiatalok viszont nagyon nyitottak, velük sokkal egyszerűbb, mint a tanárokkal. Voltak viszont olyan, a tanárképzés tantervét érintő kezdeményezéseim, amelyeket a Zeneakadémián oktató kollegáim egyszerűen lesöpörtek az asztalról. Pedig jelentős áttörés nem lesz addig, amíg tanárképzésünk tartalmát nem hangoljuk újra. Bizom a meggyőzés erejében, s miközben tudom, hogy nem szabadna a változást tovább halogatni, türelmesnek kell maradnom.

■ *Abhoz, hogy Magyarországon ez az új szemlélet jelentős szerephez juthasson, a hazai zenei alaptanterv gyökeres változására volna szükség. Látja-e ennek esélyét?*

– Az új Nemzeti Alaptanterv ének-zene rész modern és korszerű, létrehozásában én is közreműködtem. Ugyanakkor elszomorít, hogy az erre épülő kerettanterv számos erénye ellenére több tekintetben koncepciótlan és ellentmond az alapidokumentumnak. Értelmetlen volt új alaptantervet írni, ha a kerettanterv nem követi annak szemléletét. A tanterv kijavítását az oktatáspolitikának kell kezdeményeznie. A Kodály Intézet és munkatársai készen állnak a feladatra, de szükségünk van a zenei élet sokféle szereplőjének segítségére, támogatására és leginkább aktív részvételére. Nagyon sokan csak panaszkodnak, ötletelnek, de most még nem látom magam mellett a csapatot, akit segítségül lehetne hívni, amikor cselekedni kell.

■ *Egy effajta szemlélet- és gyakorlatváltás elképzelhető-e azzal az alacsony énekóraszámokkal, amely ma az általános iskolák és gimnáziumok mindennapjait jellemzi?*

– Nemcsak óraszám kell, hanem sok tehetséges tanár is. A tehetséges tanár heti egy órában is képes örömteli élményeket nyújtani, a tehetségtelen tanár viszont egy életre képes a zenélés örömetől megfosztani a fiatalokat.

I Nebéz kérdés, és nem is biztos, hogy kellőképpen derülátó válasz adható rá, de megkerülhetetlen: vajon egy ilyen gyökeres zenepedagógiai szemléletváltás megvalósítható-e azzal az énektanár-gárdával, amelyet a magyar zeneoktatás az elmúlt évtizedekben nevelt ki, s amelynek képviselői az egyirányú, zárt modellekben gondolkozó oktatási módszereken szocializálódtak?

– Egyértelműen NEM a válasz. Ülni az osztályteremben, és hallgatni a tanár előadását az aznapi tananyaghoz kapcsolódóan – ez sehová sem vezet. Ez nem tanulási környezet. Szerintem már az egyetemi oktatásban sem működik ez a szemlélet. Egyetemi hallgatóink bajban is vannak, amikor nem a beiflázott tananyagot kell felmondaniuk, hanem például egyedül kell egy művet elemezniük saját gondolatokkal, egyedi szemlélettel. Pedig nem a hallgatókkal van a baj. Arra építeni a zenepedagógiát, hogy a növendék semmit sem tud, és az iskolások semmi zeneit nem hoznak magukkal az osztályterembe, és én a tanár majd megmutatom nekik – ez a gondolkodás teljesen téves és korszerűtlen. A fiatalok rengeteg mindent hoznak magukkal, ráadásul rengeteg gondolatuk van, amit persze jobb híján a „chatroomban” osztanak meg másokkal. Az interaktivitás, az együttműködés, az alkotásban való részvétel nagyon fontos az iskolai környezetben. A kóruspróbát és a zenekari próbát lehet frontálisan irányítani, az ének-zene óra viszont legyen interaktív, s induljon ki abból, hogy a fiatalok milyen zenei tapasztalatot hoznak magukkal, és segítse őket új dolgok felfedezésében. Először is a tanárokat kell szembesíteni alternatív tanítási formákkal, azok lehetőségeivel és előnyeivel. Az út a zene megérezéséig és befogadásáig nem problémamentes. A cél az, hogy minden egyes megtett lépés élményekkel és biztatással legyen teli. Ebbe a gondolkodásba az iskolai éneklésre kapott kettes sem fér bele.

I Hasonlóan kényes kérdés, kivált egy Kodály Intézet vezetőjéhez: ez az új gondolkodásmód rokonítható-e, s ha igen, miben és mennyiben, Kodály gondolkodásmódjával?

– Kodály minden alap gondolatával, miszerint a művészeti nevelés és ezen belül a zenei nevelés a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formája. Ennek egyik leghatékonyabb eszköze a közös éneklés, amely erősíti a közösségi összetartozás érzését, s az éneklésen keresztül megszerzett zenei tapasztalatok és zenei élmények pedig segítik elvezetni a fiatalokat a régi mester-

művek és korunk zenéjének értő befogadásához, s egyben a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához.

I Az úgynevezett Kodály-módszer, melyet a magyar zenepedagógia Kodály zenei nevelési gyakorlatából szűrt le, ám amelyet tételen maga Kodály soba, sehol nem foglalt rendszerbe, az elmúlt fél évszázad egyik különlegesen fontos magyar kulturális exportcikke volt: zenepedagógusok sokasága népszerűsítette rendszeresen a világ minden táján. Ha a stílris tolerancia és a kreativitás zászlaja alatt létrejöhetne egy szellemében több módszert egybefoglaló, eklektikus új szisztéma, az ismét a zenei gondolkodás, a zene megszerzetésének úttörőjévé avathatná Magyarországot?

– Az, amit ma általában Kodály-módszer névvel jelölünk, egy olyan zenepedagógiai eszköztár, amelynek egyetlen alapeleme sem Kodálytól való. Ebbe beletartozik a relatív szolmizáció mint a zenei olvasás elsajátításának egyik lehetséges eszköze, de a ritmusnevek és a ritmikus mozgás is. Kodály ismerte korának legprogresszívabb zenepedagógiai gyakorlatait, és felismerte, hogy azok miként szolgálhatják a magyar zeneoktatás ügyét. Ha Kodály szellemében képesek lennének mi is progresszívek maradni, és a különféle új módszerekben meglátni azt, ami hatékonyan szolgálhatja a magyar zeneoktatás Kodály és tanítványai által szolgált, és egyszer már sikerre vitt ügyét, akkor újraépíthetnénk a zeneoktatás megroppant épületét. Én nem hiszek a rendszerbe foglalásban, sokkal inkább hiszek abban, hogy a jó és tehetséges tanár, ha jó felkészítést és elegendő inspirációt kap tanulmányai és pályája során, képes lesz eldönteni, hogy az adott környezetben, az adott időben és adott pedagógiai helyzetben mely módszerrel juthat kicsit közelebb ahhoz a soha el nem érhető, legcsodálatosabb eszméhez, hogy „legyen a zene mindenkié!”

I Ha sikerülne megvalósítani a magyar ének-zeneoktatásban egy jelentős reformot, milyen változásokat remélné ettől a felnövekvő nemzedékek zeneszemléletében?

– Nagyon nehéz megmondani, hogy ebben az elképesztően gyorsan változó világban mit hoz a következő évtized, év, holnap. Abban azonban biztos vagyok, hogy a tevékenység-központú, az alkotásra és kreativitásra ösztönző zenepedagógia sokak életét teheti tartalmasabbá.

(Csengery Kristóf)

TISZTELT OLVASÓNK!

Húsz éve jelenik meg folyamatosan szaklapunk, amely eljut a magyar szimfonikus zenekarokhoz, zenei intézményekhez, könyvtárakhoz és azokhoz, akik érdeklődnek a zene iránt, de arra is kíváncsiak, hogy miként működik egy zenekar, milyen szakpolitikai döntések befolyásolják azokat a teljesítményeket, amelyek révén egyre értékesebb és magasabb színvonalú hangversenyeken vehetnek Önök részt.

LEGYEN 2014-BEN IS ELŐFIZETŐNK!

A

zeneKar

a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös szaklapja, amely a Magyar Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg évi 6 alkalommal

Éves előfizetőknek postaköltséggel együtt:

Összesen 3270 Ft/év

Rovatainkban foglalkozunk

a magyar és külföldi zenei közélet aktuális történéseivel, szakmai érdekességekkel, hangversenykritikákkal, zenetörténeti írásokkal, szakszervezeti témákkal, jogvédelemmel, hangszer-történettel, oktatással, a zenészek egészségi bántalmaival, illetve azok megelőzésével és gyógyításával, valamint közöljük a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége tagzenekarainak hangverseny-programjait és próbajáték felhívásait. Innen megtudhatja, mi történik a hangverseny-pódiumon és mögötte!

Megrendelhető e-mailben:
info@zenekarujsg.hu

Amennyiben levelünk mellékleteként nem talál díjbekérőt, vagy csekket, megrendelési szándéka esetén kérjük, jelezze e-mailben csekk, vagy áfás számla igényét a pontos cím, illetve a számlázási cím feltüntetésével.